

Sáros András Miklós

Az 1970 utáni esztendőkből a művészet össz- képe — a megváltozott társadalmi-gazdasági kör- ülmények között — is átalakult. A grafika exp- reszív hangját például szükségszerűen felváltot- ták a tárgyilagos ténymegállapítások, az éles-kar- cos, több jelentésréteget hordozó, de a világnak mindenképpen határozott kontúrokat adó vonal pedig számtalan új megoldási lehetőséget nyúj- tott.

Ez az újabb, más lehetőség Sáros András Mik- lós (lakik: Vác, Szabadság tér 4. — 2600) és még jó néhány grafikus számára az igen nagy műgond- dal kidolgozott felület. A mű részletei szinte natu- ralista módon pontosak, az egész mint végered- mény azonban a naturalizmussal tart legkevésbé rokonságot. Az 1945-ben született Sáros András Miklós a hatvanas években képzőművészeti gim- nazista, majd a Képzőművészeti Főiskola hallga- tója volt. A főiskolát sokszorosító grafikusként, *Fónyi Géza* és *Ék Sándor* tanítványaként 1968-ban végezte el. Elsősorban mélynyomású grafikákat készít; lapjai számos egyéni, valamint hazai és külföldi csoportos kiállításon szerepeltek. 1972 óta Vácott él.

A fiatal magyar grafika egyik legjelesebb meste- rért nem a felszín érdekli, bár nem kerüli meg azo- kat a furcsa ellentmondásokat sem, amelyeket a valóság „készen” kínál a művész számára. Ilyen például az az MHSZ-céllövölde, amely a *Memor- tó* című grafikán megjelenik. A fiatalok kisbűbi sportpuskája helyett itt a céllövő bódé mellől egy második világháborús gépágyú csöve irányul a cél felé. Ezt a montázst valóban „csak” ki kellett hasí- tani a valóságból, az 1975-ben készült *Reggelinél* viszont már erőteljesen beavatkozik a valóság „montázstechnikájába”. Mintha felülnézetből ké- szült fénykép ábrázolná Sáros e grafikáján az épí- tőanyagokból, szerszámokból összeálló tárgy- együttest, a felnyitott tetejű csatornanyílást, ame- lyet a középre komponált, zsírpapíron elhelyezett szegényes reggeli látványával szembesít. Anélkül

tehát, hogy maga az ember megjelenjen a grafikán, erős szociológiai töltete van e lapnak.

A történelem, a második világháború memem- tőként meghagyott romjai ihlették a *Drezdai em- lék* című grafikát, a romok felett mintegy röpülni látszó szárnyas angyal figuráját. A *Békén* barokk madonnát, légtalmi szirénát komponált a kép két szélső mezőjébe, a középsőben pedig egy templom előtt magasodik az ég felé a világhábo- rús emlékmű. Zavarosan keverednek körülöttünk környezetünk elemei, azt jelzik, hogy még a leg- fontosabb kérdéseket is szinte mellékesen, átgondolatlanul válaszoljuk meg. Szervesen kapcsoló- dik ehhez a kérdéshez a *Hír I—IV.* című munka, amelyen az erőszak mint a jövő lehetséges fenye- getése jelenik meg.

Az elidegenedés, a fogyasztói szemlélet, a me- chanikus gondolkodás, cselekvés veszélyeire figyelmeztet Sáros jó néhány lapja, mégpedig az ellentétes minőségek igen szellemes szembeállítá- sával (*Fekvő formátum*, „Szöröstül-”, „böröstül”).

Amikor ez az ikergrafika készült, a művész már évek óta dolgozott egy *fejsorozat*on. Különös, hol ijesztő, hol szájalomra méltó arcokat metszett rézlemezbe, s ezekből mára majdnem negyven darabból álló „gyűjtemény” alakult ki. A torz ar- cok mintha a személyi igazolványok rosszul sike- rült, ám éppen ezért leleplező fényképeiről nézné- nek vissza a szenttelen ügyintézőre. Mindegyik arc alatt sorszám olvasható, a grafikus *ómarcképe* alatt is. A sorozathoz egy tükrösen fényes lemez társul, amelyben a néző saját vonásait pillanthatja meg. „Azt feltételeztem — mondta ezzel kapcsola- tban a művész —, hogy az arcokkal, tekintetek- kel önvizsgálatot indítok el a nézőben. . . E lapok egy akció eszközei, s reakció kiváltására töreked- nek. Szembe kell néznünk a ténnyel: az emberek számára nincs soron kívüliség, nincs kibúvó a sors alól. A valóság elől nem lehet elbújni.”

P. Szabó Ernő